

Imperialistisch Lichtspoor: Charles Lemaire, Esperanto en de koloniale strijd via de optische lantaarn in 1906

Anse De Weerd (ULB - UAntwerpen)

In 1906 kwam een menigte bijeen tijdens de tweede internationale Esperanto-conferentie in Genève om te luisteren naar ontdekkingsreiziger en Belgische militaire officier Charles Lemaire. Hij deelde zijn ervaringen van twee wetenschappelijke expedities in de Congo Vrijstaat. Lemaire gebruikte fotografische beelden als ondersteuning voor zijn 'wetenschappelijke' lezingen, waarbij deze beelden symbool stonden voor moderne legitimiteit en antropologische waarheidsvinding, als een vroege vorm van documentaire. Met zijn magische lantaarnplaten, bestaande uit glaslagen en fotografisch materiaal, reisde Lemaire rond om lezingen te geven. De dia's die afkomstig zijn van Belgische koloniale reizen naar de Congo Vrijstaat en Belgisch Congo, vormen waardevol bewijs van de massale benadering van reizen en de visuele industrie in de 19e en vroege 20e eeuw. Ze laten zien hoe ideeën over Belgisch Congo en de Congo Vrijstaat werden gevormd, en benadrukken het belang van historische analyse van lantaarnplaten als massamedium. Tijdens zijn lezing ging Lemaire in dialoog met de magische lantaarnvoorstellingen van de Congo Reform Association, terwijl de vereniging op haar beurt in haar lezingen reageerde op die van Lemaire. Twee jaar na Lemaire's presentatie voor de Esperanto-gemeenschap, ondanks zijn inspanningen ter verdediging van de Congo Vrijstaat, zou het gebied worden overgedragen aan België. Dit betekende een voorlopig einde voor Lemaire's koloniale carrière. Deze spanningen zijn tastbaar in zijn lezing van 1906. De lezing belicht de manier waarop Lemaire een nauwkeurig narratief construeerde, waarbij beelden en woorden zorgvuldig werden samengevoegd tot een geloofwaardig reisverhaal. De lezing bevat een sterk nationaal verhaal ter verdediging van het Belgische imperialisme en een universeel, grenzeloos verhaal gericht op de internationale Esperanto-gemeenschap.